

РЕАЛІЗАЦІЯ КАТЕГОРІЇ СПОСОБУ ДІЄСЛІВ У НІМЕЦЬКОМОВНИХ ТЕКСТАХ

У німецькій мові присутні ті ж граматичні категорії, що і в українській: особа, число, час, стан і спосіб. Але на відміну від них, німецькі категорії мають власну специфіку. Особливо це стосується категорії умовного способу дієслів – Konjunktiv I, II. Він служить за своїм основним значенням для позначення дії як опосередкованої, нереальної або ще недійсної у широкому розумінні.

Часові форми Konjunktiv I називають презентними формами. Konjunktiv I має такі значення:

- 1) здійсненого припущення: Der Winkel ABC sei gleich 30°.
- 2) непрямого наказу в інструкціях, вказівках, порадах: Man mache die Probe mit den angeführten Beispielen.
- 3) реального здійсненого бажання: Es lebe der Frieden in der ganzen Welt!

Сильні і слабкі дієслова по-різному утворюють Präsens та Präteritum Konjunktiv. Präsens Konjunktiv утворюється за допомогою суфікса -e. Кореневий голосний сильних дієслів залишається в 2-й і 3-й особах незмінною. Особові закінчення збігаються із закінченнями Präteritum Indikativ, тобто 1-ша і 3-тя особи однини не мають закінчень. Допоміжні дієслова утворюють форми Präsens згідно із загальними закономірностями без тих особливостей, які відзначаються в дійсному способі: Sie sagte mir, dass sie mir nicht *glaube*.

Щодо утворення минулого часу Präteritum, форми слабких дієслів збігаються в кон'юнктиві й у індикативі. Сильні дієслова отримують суфікс -e й умлаут корневих голосних а, о, u. Наприклад, ich führe, du führst, er führe, wir führen, ihr führet, sie/Sie führen.

Perfekt Konjunktiv утворюється за допомогою допоміжних дієслів haben або sein у Präsens Konjunktiv та Partizip II смислового дієслова: er habe gemacht, er sei gefahren.

Plusquamperfekt Konjunktiv утворюється за допомогою дієслів haben або sein у формі Präteritum Konjunktiv та Partizip II основного дієслова: An seiner Stelle wäre ich glücklich, wenn ich eine Kuh gehabt hätte. Wenn Sie gestern gekommen wären, hätte ich Sie abgeholt.

Konditionalis I утворюється за допомогою допоміжного слова werden у Präteritum Konjunktiv та Infinitiv повнозначного дієслова: angeblich würde er ein glücklicher Mensch. *Wenn ich mehr Geld hätte, würde ich mir ein neues Auto kaufen*. Konditionalis II утворюється за допомогою werden у Präteritum та Infinitiv II основного дієслова (ця форма вживається дуже рідко): er würde

gefragt haben, або ich würde gegangen sein.

До Konjunktiv II належать: Präteritum, Plusquamperfekt, Konditionalis I, II. Їх також називають претеритальними формами. Präteritum використовується для позначення дії в теперішньому і майбутньому, Plusquamperfekt – у минулому часі. Präteritum може замінитися Konditionalis I, Plusquamperfekt – Konditionalis II, якщо форми Konjunktiv та Indikativ збігаються.

Претеритальні форми позначають нереальну дію в широкому розумінні й означають:

1) нереальне бажання: *Wäre ich gleichzeitig gekommen! Wenn ich alles früher gewusst hätte! Hätte ich doch so eine Kuh!*

2) Нереальну, нездійсненну або невиконану умову: *Wenn ich Zeit gehabt hätte, wäre ich zu dir gekommen. Bei günstigeren Bedingungen ginge er auf deinen Vorschlag ein.*

3) Нереальну або потенційну можливість: *Ich würde gerne an der Universität studieren. Das Pferd wäre davongelaufen, wenn es nicht ein Bauer festgehalten hätte, der ihm entgegenkam und eine Kuh vor sich hertrieb.* Es wäre besser, wenn er sich um sein Examen kümmerte.

Da dachte er, wie gut es wäre, wenn er sie nicht tragen müsste.

4) Перерваність дії: *Beinahe hätte ich meine Tasche verloren. Wir wären in der Vorlesung fast eingeschlafen.*

5) Нереальне порівняння: *Er betrachtete sie so genau, als hätte er sie noch nie gesehen. Du siehst so aus, als ob du krank wärest.*

Отже, як бачимо, на відміну від української мови у німецькій є дві форми умовного способу. І якщо форма Konjunktiv II, у цілому, подібна за своїм вживанням умовному способу в українській мові, хоча й помітно багатша своїми нюансами, то Konjunktiv I не має аналогів у рідній мові. Ця форма передає чужу мову дослівно, саме так, як було сказано, при цьому підкреслює повну дистанційність того, хто говорить від фактів, які повідомляються. Тому так важливо для перекладача ґрунтовне знання саме цієї категорії дієслів.

Література

1. Бережна В.В., Пантелеева С. В. Довідник старшокласника та абітурієнта. Німецька мова. – Х.: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. – 336 с.
2. Михайлова О.Э., Шендельс Е.И. Справочник по грамматике немецкого языка с упражнениями для IX-X классов средней школы М.: Просвещение, 1981 - 304 с, ил.
3. Навчально – методичний посібник з граматики німецької мови для самостійної роботи студентів / Укладач Дутка М. В. –Тернопіль, 2012. –170 с.
4. Павлишин, М. В. Умовний спосіб у німецькій мові : методичні вказівки / М.В. Павлишин, О. М. Гордій. - Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2004. - 52 с.